Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda" 30 Montgomery Street Jersey City, N.J. 07302 Телефони: (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036 УНСоюз: (201) 451-2200

РІК XCI. Ч. 144. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. ВІВТОРОК, 31-го ЛИПНЯ 1984 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JULY 31, 1984 No. 144. VOL. XCI.

ПРЕЗИДІЯ СКВУ ВІДБУЛА НАРАДИ

Торонто (СКВУ). — У п'ятницю, 29-го червня ц.р., Президія СКВУ відбула своє чергове засідання тут в приміщенні бюра Секретаріяту.

Засіданням провадив президент СКВУ Петро Саварин з Едмонтону. В засіданні взяли участь члени Президії М. Квітковська, С. Савчук і О. Ковальська та В. Кирилюк, М. Барабаш, сен. П. Юзик, Л. Філь, Ф. Мартинюк, Б. Долішний, як теж голова Суспільної Служби З. Дуда та Я. Соколик, речник Комісії преси та інформації.

Перед відкриттям нарад, інж. Бабич з Торонто передав Президії збірку матеріялів відносно деколонізації СССР. Збірку цю Президія передасть Комісії деколонізації СССР для використання у своїй праці. Засідання перевів президент ділово, в дружній атмосфері. Полагоджено ряд біжучих справ та вислухано звіти поодиноких діловодів.

Л. Філь подав обширний фінансовий звіт за останніх 6 місяців, який показав, що фінансова піддержка громади для праці СКВУ покращала. Сен. П. Юзик повідомив про підготовчу працю Комісії прав людини до міжнародної конференції в Римі та Сенегалі. Комісія теж підготовляє до друку відповідні матеріяли, які опрацював проф. Б. Боцюрків з Оттави.

Голова СФУЖО, д-р М. Квітковська звітувала про акцію Декади Української Родини та про заплановану участь жіноцтва у міжнародній конференції в Наіробі в Кенії. На прохання д-р Квітковської допомогти фінансово делегаткам до Кенії, Президія погодилась дати таку піддержку, якщо будуть на це фонди.

Представники українських громад в Південній Америці запросили П. Саварина на відвідини. Президія попросила президента, щоб запрошення прийняв та одобрила його прелімінарний 6-тижневий маршрут до Аргентини, Парагваю та Бразилії.

З. Дуда звітував про працю Суспільної Служби. Він ствердив, що через брак особистово зв'язку з деякими країнами немає доброї співпраці з централею і вірить, що поїздка президента до Південної Америки поможе в цій справі.

Я. Соколик звітував за Комісію преси та інформації. Повідомив, що в Торонто створено гурток преси. Першим завданням цих молодих людей є точно слідкувати за всією англомовною пресою та журналами та реагувати на позитивні та негативні згадки чи статті, які мають відношення до українців тут чи України. Гурток цей підготовить канадське число „Нюслейттер" перед наступною пленарною сесією СКВУ.

Багато уваги присвячено програмі на засідання Поширеної Президії, яке відбудеться 17-18-го серпня цр. в Торонто. Головніші точки це: декада української родини, бюро СКВУ при ОН в Ню Йорку, акція деколонізації СССР, оттавська конференція в обороні людських прав, придбання фондів для праці СКВУ, публікації СКВУ тощо.

Генеральний секретар М. Барабаш повідомив про кошти та проблеми у зв'язку з виданням „Вісника" та про пляни підготови та зміст наступного числа, яке появиться під кінець цього року.

Після запитів та вичерпання поточних справ президент закрив засідання.

Вийшла книжка В. Вериги про вояків I УД УНА в Італії

Торонто. — Виданням Наукового Товариства ім. Шевченка із Бібліотеки Українознавства, том 50-ий, та з Видавництва Братства колишніх Вояків I-ої УД УНА, тут вийшла 252-сторінкова книжка Василя Вериги п.з. „Під сонцем Італії" (вояки Дивізії „Галичина" — Першої Української Дивізії Української Національної Армії в Британському таборі полонених „5Ц" у Белляріі, Італія, червень-жовтень 1945). Обкладинку оформив о. М. Малюжинський.

„Під сонцем Італії" відкриває вірш підполковника Дивізії Евгена Нікітіна, а в дальшому слідує слово „Від Автора", в якому В. Верига пояснює, коли і з яких причин появився в нього задум, а відтак і праця над цією синтетично-аналітичною історією побуту дивізійників. Автор сподівається, що цей його твір „спричиниться до вияснення ще одного мало відомого аспекту боротьби українців за своє самостійне існування в часі Другої світової війни у формі української дивізії Галичина".

Книжка „Під сонцем Італії" багата(33) в ілюстрації, які, попри розповідь автора, пожвавлюють зацікавлення в читача.

Це видання — в ціні 12 долярів — можна набути, звернувшись на адресу: „The New Pathway Publishing Co.", 297 College St., Toronto, Ont. Canada M5T IS2.

У СВІТІ

ФІДЕЛЬ КАСТРО, КОМУНІСТИЧНИЙ диктатор Куби, заявив, що він щиро бажає поправити відносини поміж Кубою і ЗСА. У промові з нагоди 31-ої річниці початку революції в Кубі, Кастро вправді критикував ЗСА, зокрема президента Роналда Реґена, але, відкликуючись на відвідини пастора Джессі Джексона та початок розмов в справах еміграційних, Кастро наголосив потребу кращих відносин поміж ЗСА і Кубою, в інтересі обидвох країн і цілої Центральної Америки.

ЗАХІДНІ ЖУРНАЛІСТИ нарікають на труднощі, які їм роблять держави Третього світу у репортуванні подій. Вони приписують це частинно відмінному розумінні цих країн завдань преси, зокрема західньої, яка втішається майже абсолютною свободою. Заборони в'їзду до згаданих країн, труднощі з доступом до відповідних джерел інформацій, цензура, заборона контактів з видавцями — це тільки деякі приклади зростаючої ворожости урядів країні Третього світу до західніх кореспондентів.

ЧОТИРИ ОСОБИ — три ізраїльці і один ніґерієць, — яких заарештовано в Лондоні, Англія, у зв'язку із спробою схоплення ніґерійського дисидента Умаро Дікко, твердять, що вони на мали нічого спільного зі схопленням цього колишнього члена ніґерійського кабінету. Як відомо, один із трьох ізраїльтян є доктором-анестезіологом і його знайшли разом з Дікко у великій скрині, при чому Дікко був фактично півпритомний.

СВЄТЛАНА САВІЦКАЯ, 36-РІЧНИЙ совєтський астронавт, була першою жінкою, яка мандрувала в міжпросторах, — повідомило пресове агентство ТАСС. Совєтське агентство поінформувало, що С. Савіцкая під час її тригодинної історичної екскурсії виконувала функції спаювання на міжпростірному кораблі, що поєднався з совєтською міжпростірною станцією.

XXIII ОЛІМПІЙСЬКІ ІГРИЩА ВІДКРИЛИСЯ ҐРАНДІОЗНИМИ СЦЕНАРІЯМИ ІЗ МИНУЛОГО І СУЧАСНОГО АМЕРИКИ

В ПЕРШОМУ ДНІ АМЕРИКАНЦІ ЗДОБУЛИ ШІСТЬ ЗОЛОТИХ І ТРИ СРІБНІ МЕДАЛІ

Лос Анджелес. — Після шістьох років підготови у суботу, 28-го липня ц.р., під соняшним небом Каліфорнії (90 ступенів горячі), відбулося врочисте і ґрандіозне відкриття XXIII Олімпійських Ігриш, видовищу яких приглядалося 93,000 ентузіястичної публіки. Квитки вступу на цей понадтригодинний спектакль вагалися в ціні поміж 50-200 долярів.

Керівники мистецького сценарія увесь наголос клали на історичні фрагменти давньої і сучасної Америки у перекрої її розвою і росту у різних аспектах життя громадян цієї країни. У цій незвичайно кольоритній частині виступило 1,000 хористів, 750-членна оркестра 84 піяністи; тисячі танцюристів — разом біля 20,000 осіб. Тисячі голубів і тисячі повітряних бальонів підіймалися у салюті святкуванням понад олімпійським стадіоном.

В офіційній частині промовляли — Пітер Юберот, президент Олімпійського організаційного комітету в Лос Анджелесі, та Хуан Антоніо Самаранч, президент Міжнародного Олімпійського Комітету.

Олімпійські Ігрища — вперше за весь час історії цих Ігрищ в Америці — відкрив президент ЗСА Роналд Реґен, який був на стадіоні із своєю дружиною, першою лейді Ненсі Реґен. Президент сказав: „Оце відкриваю ці Олімпійські Ігрища, згідно з реґуляміном Олімпійського комітету святкувань XXIII Олімпіяди модерної ери".

Ще заки Президент появився на стадіоні, він відвідав американських атлетів у приміщеннях Каліфорнійського університету, які з великим ентузіязмом вітали Президента, скандуючи: „Ю-Ес-Ей". Роналд Реґен їх привітав: „Ви будете змагатися із атлетами різних національностей, але перед усім ви змагатиметеся із самими собою. Ідіть і змагайтесь! Для самих себе, для ваших родин, для вашої батьківщини!" В офіційній частині теж відспівано американський національний гимн.

За традицією — вмарш олімпійських змагунів провадили змагуни з Греції, вперше від 1952 року маршували атлети із Китайської Народної Республіки, а вкінці, за всіма змагунами — в поазбучному порядку, надійшла найбільша американська група в історії усіх Олімпіяд в числі 597 змагунів. Публіка привітала їх, встаючи з місць, вимахуючи прапорами і скандуючи „Ю-Ес-Ей". Так же ентузіястично вітали глядачі китайських спортсменів, як і вмарш юґославської і румунської груп, які не взяли участи в бойкоті СССР Олімпіяди. При вмарші біля 8,000 атлетів оркестра грала твори різних композиторів світу.

До виконання особливих функцій вибрано видатних чемпіонів спорту, які, на протязі років, здобуваючи золоті медалі, відзначалися непересічним талантом: Еда Бирка, найстаршого з американської групи, який ніс американський прапор, очолюючи групу американських атлетів, Едвіна Мозеса, що в імені атлетів, склав присягу, Рефера Джансона, який запалив „вічний" вогонь, перебравши смолоскип від внучки Джессі Овенса. Джонсон перший негр, який запалював вогонь.

Глядачі, запитувані кореспондентами газет і телевізій, заявляли, що ніколи при ніякій нагоді досі самі не відчували і не бачили

Перші медалісти: Конні Карпентер (посередині) здобула золоту медалю в їзді на ровері на віддаль 79 км. Біля неї (зліва) Ребекка Твиг (срібна медаля) і німкеня Сандра Шумахер (бронзова).

такого великого патріотичного піднесення як на відкритті цьогорічних Ігрищ.

У неділю, 29-го липня відбулися змагання у плаванні, кошівці, боксі, перегонах на роверах — жінок і чоловіків — жіноча група вперше в історії олімпійських змагань брала участь у копаному м'ячі, гімнастиці, відбиванці і підношенні тягарів.

Першу золоту медалю Ігрищ здобула американка Конні Карпентер в їзді на ровері, перемігши свою товаришку Ребекку Твиг на кілька сантиметрів.

В загальному, в першому дні американські змагуни і змагунки здобули шість золотих і три срібні медалі, а Стів Ландквіст, у плаванні на 100 м. грудним стилем, встановив новий світовий рекорд — 1 хв. 02.97 сек.

На Олімпійські Ігрища прибула 22-річна Надя Команічі, яка в гімнастиці здобула кілька золотих медалів в 1976 і 1980 роках. Сьогодні вона вже більше не бере активної участи в Ігрищах — але як пише про неї „Ню Йорк Таймс", — є „уосібленням минулої слави і символом відваги її батьківщини протиставитися натискові совєтського уряду, — солідаризуватися із совєтами, бойкотуючи цьогорічні Олімпійські Ігрища.

Як можна було сподіватися, совєтська преса скритикувала відкриття Ігрищ, називаючи їх „політичним видовищем найгіршої голливудської продукції".

Знову підготовляють Фестиваль в Рочестері

Рочестер, Н. Й. (М.С.К.). — Місцева церква св. Йосафата підготовляється інтенсивно до 12-го з черги Фестивалю українського мистецтва, що цього року відбудеться в днях від 16-го до 18-го серпня.

Цей Фестиваль стає незвичайно популярною імпрезою не тільки на терені самого Рочестеру, але й околиці. Відвідувачі з Бафало і Сиракюзів автобусами приїжджають щоб брати у ньому участь. Фестиваль притягає щорічно понад 50,000 відвідувачів, в тому велике число не-українців.

Цьогорічний Фестиваль, як й у минулих роках, має різноманітну програму, у якій беруть участь танцювальні групи: „Дунай", „Євшан", „Черемош" і „Чорноморські Козаки", які своїми виступами в суботу і неділю приваблюють любителів українського танку і пісні; чотири оркестри — „Молоді Мрії", „Нові Обрії", „Веселка", „Нічна Мелодія" — будуть уже від п'ятниці вечером пригравати охочим до танцю.

Виставка українського мистецтва, яку щорічно влаштовує 47-ий Відділ Союзу Українок Америки, дасть глядачам змогу подивляти збірку рушників, гербів України та інших експонатів з колекції відомої мисткині вишивки Мирослави Стахів з Ню Джерзі.

Для зацікавлених технікою українського мистецтва відбуватимуться покази вишивання, вибійки, кераміки, писанкарства, а з кулінарного мистецтва — роблення вареників. Гості матимуть можливість не тільки оглянути зразки українського народного мистецтва, але й закупити їх, як також різні інші пам'ятки, у відповідних станках. В кухні можна буде спробувати українські страви, які парохіянки спільними силами підготовляють уже місяці наперед. Для молоді, крім згаданого, є ще всякого рода гри та розривки.

ПОЛЬСЬКИЙ УРЯД ГОДИТЬСЯ НА СТВОРЕННЯ ФОНДУ

Варшава. — Комуністичний уряд Польщі погодився на пропозицію римо-католицької ієрархії на створення церковно-селянського фонду, що буде виключно під контролею церковних властей. Переговори з урядом велися довший час тому, що уряд настоював на повноправний голос в розпоряджуванні фонду, і щойно по відтягненні цього домагання дійшло до згоди і апробати фонду польським комуністичним урядом.

Доходи до цього фонду приходитимуть з церковних збірок та дотацій із закордону, переважно від католицьких організацій в Америці і Західній Німеччині, і служитимуть для пожавлення і допомоги для 3,5 мільйона приватних селянських господарств в Польщі.

Цей церковно-селянський фонд постав з ініціятиви кардинала Юзефа Ґлємпа. Приватні господарства, які становлять понад 75 відсотків оброблюваної землі, є сильною основою польського суспільства.

Як відомо, в 1956 році варшавський комуністичний уряд був запровадив примусову колективізацію але після сильних селянських заворушень та браку споживчих товарів, селянам було дозволено відтягнути свої поля з колективних господарств.

Сама ідея, що католицькій Церкві в Польщі дозволено адмініструвати значними фондами закордонного походження, є великою новиною в комуністичній країні, і Польща є єдиною країною в совєтському бльоці, де католицька Церква дістала таке право.

Всі інші сателітні країни в економічному і монетарному відношенні є стисло взоровані на совєтській економічній системі, включно з колективізацією сільського господарства.

ЩО ДОПОМОЖЕ ЛИСТІ Мондейл-Ферраро перемогти надзвичайно популярну комбінацію Реґен-Буш? З верхів Демократичної партії відповіли на це питання так: „Відсутність помилок з нашого боку; велика помилка з їхнього боку; повна підтримка від робітників, етнічних груп, жінок і старших віком виборців. А наші шанси на помилку — малі".

СЕНАТОР ЕРНАСТ ГОЛЛІНҐС з Південної Каролайни надщербив свої шанси бути переобраним в 1986 році своїм коментарем на Демократичній конвенції. Він там сказав, що негри досягли вже заслуженого ними статусу в Демократичній партії і що вони не мають добиватися більшого.

З УРЯДОВИХ КІЛ БІЛОГО ДОМУ стало відомо, що, хоч Адміністрація Р. Реґена задоволена домовленням з СССР про поправлення прямої „гарячої" лінії Вашінґтон-Москва, але в приватних розмовах висловлюють розчарування тим, що Кремль відмовився обговорювати американську пропозицію про спільну „мілітарну до мілітарної гарячу лінію", як також інші прямі сполучення у наглих потребах поміж амбасадорами у Вашінґтоні й Москві.

ДРУГЕ В СТЕЙТІ НЮ ДЖЕРЗІ т. зв. „тест-тюб" немовля народилося у понеділок, 23-го липня, у Міддлсекс Дженерал юніверситі шпиталі в Ню Бранзвику, лише тиждень після народження першого такого немовля. Речник шпиталю Юджін Горан повідомив, що 6,11-фунтовий хлопчик і його мати почуваються добре, але на прохання батьків їх імена та ім'я дитини не подані до загального відома.

ВПЛИВОВА РИМО-КАТОЛИЦЬКА Церква в Польщі, зглядно її речники домагаються від комуністичної партії змін в системі уряду, який мігби краще заступати інтереси суспільства, а не бувби тільки знаряддям компартії. Католицька газета „Тиґоднік Повшехни" пише, що уряд повинен в першу чергу заступати інтереси народу, бо для нього він є покликаний, а це є можливим тільки тоді коли компартія погодиться на більш плюралістичну дію політичних партій і безпартійного суспільства. Отець Єжи Попєлюшко, якого в урядових колах уважають ребеліянтом проти уряду і компартії, заявив на проповіді, що після амнестії повинна наступити зміна цілої системи в дусі ідей „Солідарности".

ПОЛІТИЧНІ АНАЛІТИКИ в Джорджії висловлюють сумніви в тому, що Бирт Ленс, керівник виборчої кампанії Волтера Мондейла, не зможе „завоювати" південь країни для демократичного кандидата на президента, бо Б. Ленс поза Джорджією і Алабамою має дуже мало впливів.

ПРЕЗИДЕНТ ПОСИЛЮЄ ВИБОРЧУ КАМПАНІЮ

Гобокен, Н. Дж. — Президент Роналд Реґен гостро скритикував тут своїх демократичних опонентів за їхній крайній лібералізм в питаннях моралі. В рамках своєї передвиборчої кампанії Президент виступив тут на фестивалі етнічних груп церкви св. Анни перед виборцями здебільшого римо-католицького віровизнання і торкнувся питань, в яких Католицька Церква зайняла тверде становище.

„Як можуть ті, що твердять про свої теплі почуття до країн Центральної Америки, іґнорувати погляди найбільшого морального провідника світу Папи Джана Павла II?" — запитав президент Р. Реґен, нав'язуючи до критики Папою сандіністського режиму в Нікараґуа.

Р. Реґен сказав, що промови, проголошувані на демократичній Конвенції і „велике видовище", яке демократи зробили з молитви, примусили його квестіонувати становище в цьому питанні демократів і ясно та недвозначно висловитися про становище його Адміністрації.

„Ми за життя і проти абортів, ми за молитву в школах, ми за відтягнення від державного податку оплати навчання в приватних школах, а в Центральній Америці ми волімо прислуховуватися до становища заяв Папи, ніж до комуністичних сандіністів."

Промова Президента на вечері в парафії церкви св. Анни в Гобокен була відповіддю на зусилля демократів зміцнити свої виборчі шанси серед етнічних груп і виборців католицького віровизнання шляхом вибору Джералдін Ферраро як кандидата на віцепрезидента, яка, як відомо, закинула Президентові, що він „не є добрим християнином", бо, мовляв, „його політика така жахливо несправедлива".

Торкаючись інфляції, Президент назвав її „хворобою демократів" і заявив, що демократи на чолі зі своїм кандидатом на президента Волтером Мондейлом „звернули наліво" і можуть привести Америку до стану, коли вона „на своїх колінах буде прохати ласки у тиранів".

Не називаючи по імені Волтера Мондейла, Р. Реґен недвозначно включив колишнього віцепрезидента в число тих, що „допомогли створити кризу в країні, систематично спротивляючись всім добрим ділам, які ми тепер робимо". Президент заперечив твердження своїх критиків, що він, мовляв, веде передвиборчу гру у питаннях податку, та підтвердив свої кількакратні заяви, що він не плянує підвищити податків в наступному році, якщо буде вибраний на президента, бо потрібно спочатку зменшити витрати, а вже тоді справа з податками може бути вирішена. Президент запевнив своїх слухачів, що єдина передвиборча обіцянка, яку демократи дотримають, це запевнення В. Мондейла, що він збільшить податки для збалянсування урядового дефіциту. В той же день в Елизабеті, Н. Дж., Президент сказав, що мрія іміґрантів про успіх була вкрадена від них економічною політикою уряду Картера-Мондейла.

Як твердять політичні коментатори, з усіх виступів Р. Реґена найгострішою досі атакою на Мондейла був виступ в Гобокені.

В Атланті Р. Реґен торкнувся питання видатків на оборонні цілі, заявивши, що його видатки менші, ніж запроєктовані демократичним президентом Джиммі Картером. Державний дефіцит він відніс на рахунок Конґресу, де „зроджувалися всі видаткові проблеми" і який демократи контролювали майже півсторіччя.

Президента супроводжував в Гобокен відомий фільмовий артист і співак Френк Сінатра, якого Р. Реґен запросив приїхати з ним до міста, в якому артист виростав. Публіка інтузіястично вітала свого улюбленця.

Демократи не забарилися коментувати промови Президента, зокрема питання податків, твердячи, що він приховує „таємний плян" щодо податків, і не заторкує питання надмірного дефіциту, хоч обіцяв у 1980 році збалянсувати бюджет.

В американській газеті надруковано статтю українця про голод в Україні

Вашінґтон. — У тижневику „Вашінґтон Інквайєр" з п'ятниці, 20-го липня ц.р., поміщено статтю постійного кореспондента „Свободи" Ярослава Татомира п.з. „Совєтська техніка голоду".

Автор цієї статті, нав'язуючи до подій в Афганістані, де совєтська влада насильно окупувала землі цієї країни пише, що совєтські окупанти, щоб підкорити хоробрих афганців вдались до нової зброї, викликаючи в цій країні штучний голод. У цьому, — підкреслює Я Татомир, — совєти мають колосальний досвід, вчинивши це саме п'ятдесят років тому в Україні.

Для кращої ілюстрації і підкріплення своїх тверджень про злочин, що його заподіяла совєтська влада в Україні, автор наводить слова американських експертів совєтських справ. Він згадує, що 1983 р. відбулося засідання Агрикультурної комісії у Сенаті в справі Великого голоду в Україні, під час якого голова цієї комісії Джессі Гелмс сказав таке: „Комуністичний режим в Москві прийняв зумисно заплановану і диявольську акцію, щоб дорогою голоду примусити Україну підкоритись". Не зважаючи на буйні жнива в Україні, совєти обдерли її від усього харчу, привласнюючи собі самого зерна понад 4 мільйони тонн..."

Я. Татомир теж згадує про Роберта Конквеста, видатного експерта справ Совєтського Союзу, який написав понад 20 книжок на тему совєтів. Цей визначний совєтолог наводить понурі картини умовин в Україні в 1932-33 роках, пишучи, що Україна виглядала тоді як один пустир із мільйонами селян напухлих від голоду і схожих на кістяки, натомість тисячі добре відживленої і добре озброєної поліції та партійних активістів відбирали від вмираючих з голоду селян останки харчів і стояли на сторожі житниць повних збіжжя, щоб бува хтось із селян не вхопив однієї зернини.

Відкриваючи картину за картиною жахливих років Великого голоду, сповнених неймовірного трагізму, Я. Татомир при кінці статті пише: „Чому ми, півсторіччя пізніше, пишемо про цей великий злочин совєтської влади? А саме тому, що як п'ятдесят років тому, так і сьогодні — наші ліберальні засоби масової комунікації, за дуже малими вийнятками, не інформували і не інформують громадян про штучно викликаний голод".

Хто був би зацікавлений набути цю статтю чи евентуально відгукнутися на неї, може звертатися на адресу тижневика: The Washington Inquirer, P. O. Box 28526, Washington, D.C. 20005.

БОРГИ КОЛЬОРАДСЬКОГО сенатора Ґері Гарта, спричинені його кампанією на кандидата від Демократичної партії на президента, досягнуть після остаточних підрахунків, як очікується, п'яти мільйонів долярів.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members: $7.50 — 6 months, $15.00 — 1 year. Change of address - $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".
Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.
Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.
Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу $7.50 на 6-місяців, $15.00 — на рік. За кожну зміну адреси — $1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

„Вибрали волю"

Остання несподівана для всіх вістка, потверджена американським пресовим аґентством і американською пресою, про втечу 120 молодих українців з Польщі до табору біженців в Австрії мусіла порушити почуваннями всіх українців у вільному світі.

Хоч преса подає, що це „поляки українського походження", але самі вияснення цих молодих людей, що відважилися на такий рішальний крок вказують виразно на те, що вони свідомі українці та що єдина причина їхньої утечі з Польщі — це національне переслідування, яке їх зустрічає у комуністичній Польщі.

Ще не є відомі ближчі факти цієї утечі, але одне вже тепер певне — тих 120 молодих людей „вибрали волю" і бажають залишитися на Заході, переїхати до Канади і там поселитися в українському середовищі з можливістю свобідно визнавати себе українцями і не мусіти переживати всі переслідування, які довелося їм зазнати в Польщі з приводу свого українського походження. Немає сумніву, що ці наші земляки мали зв'язок із групою еміґрантів з Польщі останніх років, які мали щастя переїхати до Канади і там одержати працю, приміщення і опіку української спільноти.

Немає також сумніву, що теперішні обставини життя в Польщі зовсім невеселі, доказом чого є недавня вістка про те, що у Варшаві перестала появлятися єдина українська газета „Наше слово" враз із своїм додатком „Наша культура", що були органом Українського Культурного Товариства в Польщі, яке старалося вдержувати та поширювати українську культуру серед тисячів українців силоміць поселених на польських землях.

Яке важке життя українців не лише психічно, але фізично ми почули минулого року з уст українського священика у зворушливому апелі до нас, про допомогу.

Чи виконали ми вповні це, що було нам можливо для допомоги нашим братам на польських землях — невідомо. Здається, що віддаль зменшує відчуття кривди, переслідування і голоду. Ми навіть не завжди допомагаємо тим нечисленним нашим землякам, які передісталися на Захід, але часто залишилися розлучені з родинами або не можуть пристосуватися до чужих їм обставин життя в Північній Америці чи навіть у Західній Европі.

Усі ті міркування пробудилися тепер із фактом утечі цієї великої групи українців. Вони вибрали добровільно волю — а нашим обов'язком є допомогти їм усіма силами і усіми засобами до того, щоб вони стали частиною української вільної громади, так як цього вони бажають і щоб вони не розчарувалися в ніякому випадку із зустрічі з цією громадою віч-на-віч.

Іван Боднарук

70-ЛІТНІЙ ЮВІЛЕЙ ЛЕҐІОНУ УСС-ІВ

Під непереможним впливом ідей Шевченка, Франка й Лесі Українки бойовий дух української молоді сильно зростав, а з ним дозрівала теж ідея створення власної збройної сили. Організації молоді „Січ", „Сокіл", зокрема „Пласт", та організації студентів уже в 1913 році творять першу напіввійськову організацію Українські Січові Стрільці з відділами по більших містах Галичини. Коли вибухла в 1914 році Перша світова війна, зголосилися до Українських Січових Стрільців молоді юнаки, багато з них ледве закінчивши 16 років. Прибули вони на перший поклик, належно не приготувавшись в далеку дорогу, з якої багато з них ніколи не повернулося. Необдягнені як слід, непідготовані до воєнних трудів, часто проти волі батьків, без життєвого досвіду, але багаті безмежною любов'ю до своєї поневоленої батьківщини. На заклик свого об'єднаного проводу з усіх закутин Галичини маршували добровільці: студенти ремісники, робітники й селяни. Навіть дівчата зголосилися до бою — за власну незалежну державу. В рядах УСС-ів знайшлася молодь з усієї Галичини, а між нею і представники наддніпрянської України, як Андрій Жук, Володимир Дорошенко, Михайло Гаврилко та інші.

Поляки користали з дволичної політики Австрії супроти українців. Вони інтриґували, подавали українців перед австрійською владою як москвофілів і зрадників австрійської держави, а самі підтримували москвофільство, щоб послабити або спинити зростаючу силу українського руху в Галичині. Траплялися випадки, що декого з тих, що зголосилися до УСС-ів, арештували й відправляли в концентраційні табори. Така була робота „вшехпольських" старостів, які плянували під час війни безпощадно розрахуватися з українцями. Вони рішили взагалі не допустити до створення українського війська, або принаймні так обкроїти чисельний стан формацій УСС, щоб при найближчій нагоді її зліквідувати. Адже та формація виросла з найгарячішого бажання Шевченка: „Встань же, Боже, поможи нам стать на ката знову!" Усусуси були вірними послідовниками й геройськими виконавцями безсмертного Шевченкового „Заповіту": „Поховайте та вставайте, кайдани порвіте, і вражою злою кров'ю волю окропіте!".

Українські Січові Стрільці подали руки леґендарним лицарям козацької держави й воїнам княжої України. Історія України пішла з того часу іншим шляхом. Мирний культурницький шлях боротьби за місце шляхові збройної боротьби за власну державу, за вільну й незалежну Соборну Україну. Формація Українського Січового Стрілецтва, створена на західньоукраїнських землях 70 років тому, має велике історичне значення, бо вона не тільки відновила українські військові традиції з-перед 275 років, але й поставила собі була за завдання збройно боротися за незалежну українську державу. Українські Січові Стрільці дали блискучий приклад відданої аж до самопосвяти служби своєму народові, бож боролися і жертвували своє життя за волю України. Своєю кров'ю відкрили вони замкнену насильством ворогів книгу історії України, яку прочитують нові покоління українського народу. Їхні геройські чини, записані в історії, та їхні пісні запалили великий незгаслий вогонь у душах молоді та стали базою, на якій побудована нова епоха. Вони створили невмирущу леґенду слави українських воїнів, отих „Лицарів Червоної Калини" та леґенду про непоборність українського визвольного ідеалу. Це була перша в новітній історії України збройна формація. Створення Леґіону УСС з добровільців було історичним доказом державної зрілости західньої вітки українського народу, яка в час абсолютистичного царського режиму по другому боці Збруча стала виразником думок і почувань усієї української нації.

Розпочата Усусусами боротьба за визволення триває безперебійно по нинішній день. Її продовжували своїми діями армія УГА й УНР, а далі новіші загони, організовані підпіллям Січ, ІУД УНА, УПА. Без Українських Січових Стрільців не було б Української Галицької Армії, не було б тріюмфального походу об'єднаних українських армій на Київ у серпні 1919 року, не було б і того резистансу, що його проявив наш народ у Другій світовій війні. І саме Усусуси внесли у визвольну боротьбу чистий патос національної революції, не затьмареної соціяльними проблемами чи федералістичними тенденціями. Славні традиції боротьби Української Повстанської Армії — це продовження боротьби Українського Січового Стрілецтва. Як УСС-си, так згодом Січові Стрільці, УВО, ОУН, Карпатська Січ, Українська Дивізія „Галичина" — це нерозривні частини в загальному ланцюзі. На їхніх чинах виросли цілі покоління.

Даймо ж вияв нашої пошани до першої збройної формації, яка вкрила безсмертною славою нашу найновішу історію! Коли здавлена в кайданах московського червоного наїзника Україна не може відзначити 70-річчя славного чину своїх синів, то ми, українці, що живемо за межами кривавої окупації, в умовах вільного світу, повинні гідно відзначити ту велику подію нашої найновішої історії!

ЖИТТЯ І ЗДОРОВ'Я

Д-р Ростислав Сочинський

Примхи старших людей

Старші віком люди — це не діти, навіть тоді, коли, часом, деяка реакція у їхній поведінці, як, наприклад, примхливість, подібна до дитячої. Здебільшого викликають їх почуття, які йдуть впарі із старінням, зокрема поступові зміни в кровоносних судинах, суглобах, м'язах, чи залозах — не раз як вислід різних недуг.

Якщо будете поводитись із старшою людиною як дитиною, ви можете викликати у неї повний розлад її плянів і надій, подібний до дитячого поступування. Ставлячись до неї як до дорослої особи, себто виявляючи їй належну повагу, ви створюєте у ній відчуття самостійности і тим самим ви можете послабити, а то й цілком розвіяти стан її роздратовання і невдоволення. Примхливість старшої віком людини — це не конче припадковий каприз, чи химера. Це може бути виявом остраху й непевности, коли вона стає більш обмежена у її діяльності та більше залежна від інших. До того всього часто облягає її багато інших фізичних і духових недомагань.

Проблеми фізичного характеру

Старша особа, незалежно від цього — чи вона тільки дещо обмежена у своїх щоденних діях, чи на протязі цілого дня „прикована" до крісла на колесах, безупинно стремить своїх бажаннях до найбільшої самостійности. Такій фізично упослідженій людині ви зможете багато допомогти, створюючи для неї такі умови:

1) Старатися примістити її спальню, чи тільки ліжко, поблизу лазнички та вітальні;

2) збудувати поруччя, щоб ця особа мала відповідну підпору, коли вона покине ліжко, чи рухоме крісло;

3) розташувати умеблювання так, щоб даній особі дати змогу порушуватись без перешкод і прикріпити краї килимів до долівки, щоб усунути можливість спіткнутися;

4) призначити для неї окрему частину помешкання, де вона могла б відпочивати, або ж виконувати свої щоденні заняття без допомоги інших;

5) особі, в якої обмежені рухи рук, придбайте відповідний для її фізичних можливостей одяг і взуття, наприклад: просторі спортові сорочки, светри, суконки, які закриваються спереду не ґудзиками, а так званими „застібками-блискавками", чи гачковими пряжками, щоб не було потреби перетягати їх через голову, черевики без шнурівок тощо;

6) пожива повинна бути відповідно приготована, щоб не було потреби вживати ножа, наприклад, тушковане м'ясо, покришені бублики і т. п.;

7) писання особі, яка творить, або кореспондує, можна облегшити ужитком машинки до писання, або в крайньому випадку записом на стрічці магнітофону;

8) щодо упослідженого слуху, — ми про це вже раніше писали, а саме радили вживати слухові апарати. Коли ви з такою особою говорите, дивіться на неї і вимовляйте слова виразно. Дозвольте їй наставляти силу звуку телевізора чи радіо відповідно до позему її слухового сприймання. Коли ж це докучливе для оточення, придбайте їй відповідні звукові наушники;

9) коли зір пошкоджений так, що й окуляри не помагають, ви можете дістати часописи, книжки і журнали, які друкуються великим шрифтом. На жаль, ми не знаємо, де можна придбати такі видання в українській мові. Для цілком сліпих осіб незвичайно корисну працю виконує одна пані, яка видає награні на магнітофонній стрічці в українській мові різні оповідання, поезії і навіть повісті. Її адреса: Mrs. M. Oryshkevich 8041 Royal View Parma, Ohio, 44129

Духові проблеми

Відхилення від духової рівноваги у старших віком людей — це не так часте, але все таки нормальне явище. Ніхто не любить старітись і при тому сповільнювати свою активність, не маючи при тому змоги запобігти цим змінам, бачити, як молоді люди переймають їх обов'язки та відповідальність, обнижуючи їх становище серед громади. Раніше, чи пізніше така ситуація впливає на їхні нерви, викликаючи роздратовання, тривогу, пригноблення, нетерпимість тощо.

Коли ви завважуєте такі зміни, то найкращою зброєю проти них буде ваше зрозуміння, сприяння і обережне приязне наставлення, що допоможе такій особі видряпатись з накопичення цих неґативних почувань. Одначе будьте при тому обережні, бо надмірне охоронне ставлення (протекційність) може позбавити таку особу почуття незалежности. Скріпляйте її самовпевненість, звертаючись до неї принагідно за порадою і терпеливо вислухуйте її скарги.

Дайте змогу такій людині взяти участь у зайняттях, які дозволять їй забути емоційні забурення. Зведіть її з іншими однолітками, які мають подібні зацікавлення. Заохочуйте її відновити, може, вже давно забуті і занедбані, але колись улюблені зайняття, які поруч з фізичною діяльністю обдарують її приємним самопочуттям довершеного діла.

Дрібні духові проблеми, як, наприклад: забутливість, брак зосередження, затинання в мові чи нерішучість у висловленні думок, незг-

(Продовження на стор. 3)

Володимир Жила

ПОЕЗІЯ ВИЗВОЛЬНОЇ БОРОТЬБИ

Настане суд — і злочини таємні
На сонце виставить колючий дріт.
Ростуть у душах іскрометні кремні
І крешуть помсту на московський гніт.

Яр Славутич, „Івасюк"

I.

Тема визвольної боротьби не є чимось новим для Яр Славутича. Цю тему розробляє він уже більш як сорок років. Під враженнями подій Другої світової війни, у його творчості виступають визвольницькі мотиви ще в другій збірці „Гомін віків" (Авгсбурґ, 1946), а третя книжка „Правдоносці" (Мюнхен, 1948), що складається з баляд і етюдів, розвиває цю тему ширше й повніше. Поетові твори з часу війни пройняті духом романтики визволення, дарма що автор проходив стилістичним річищем київського неоклясицизму. Шоста збірка „Маєстат" (Едмонтон, 1962) ніби завершує попередні осяги цієї теми, героїв якої поет оспівує як взірець добра й справедливости, як сподівану перемогу правди над кривдою. Одночасно він відтворює могутній вияв збірної волі народу, що прагне повної свободи і власної незалежної держави.

„Живі смолоскипи", дев'ята збірка Яра Славутича, — це емоційна прометеїстська лірика, насичена найгострішими проблемами визвольної боротьби. Палка любов до свого народу і посилена турбота про його майбутнє злиті в цій книжці в єдиний, новий стоп. Поетична майстерність і глибокий зміст багатьох інвектив переносять нас у світ трагічних подій і суперечностей совєтської дійсности. Поет розкриває нові грані поняття краси й ваги людського життя з погляду вічности, показує ці концепції на долі „живих смолоскипів".

В основу збірки лягли продумані дібрані ситуації, з яких пізнаємо сутність людини та обличчя доби. Ми бачимо, як наполегливо й систематично проводила і проводить Москва жорстоке винищування духовости української нації. Серед цих нищівних обставин можуть допомогти нам тільки високі зразки мужности й витримки, принциповости, як у Валентина Мороза і справжнього героїзму, як у Бориса Терелі. Саме такі взірці викарбовує поет, бо вважає, що це його святий обов'язок перед загроженою нацією — дати свій вклад до опору московському тотальному нищенню.

У першому розділі збірки „Живі смолоскипи" — портрети правооборонців. У другому — віддзеркалення ідеології правозахисників та показ їхньої боротьби в нелюдських умовах московського фашизму, який мало чим відрізняється від німецького з-під стягів Гітлера. Третій розділ — це своєрідна ars poetica самого автора, одержимого боротьбою за свободу й самостійність України, соборницької держави від Пряшева до Ростова чи „до Карпат від кубанських долин" (як у вірші „Світличний").

Показуючи людину, свідому свого громадського обов'язку, задумуючись над актуальними питаннями української сучасности поет постійно звертається до народної традиції, що так яскраво засвідчена у творчості Тараса Шевченка та Івана Франка. Кожен поетичний портрет правооборонця, що виходить з-під пера Яра Славутича, позначений інтимністю викладу, безпосередністю та особливою силою зображення. Це забезпечує гармонійність у задумі й виконанні. Головне для поета — не біографічна канва правозахисника, хоч і це береться до уваги, а дух його вчинку, його подвигу, дух ідеї, якою насначене життя борців сучасної України. Поет прагне відтворити духовий первень, проникнути в глибину світоглядових засад, уявити їхній конкретний зв'язок із життям. Це ж бо має бути взірець людини, що посвятно бореться, що вміє вистояти проти будь-яких перешкод, не втрачаючи віри в свою правоту. Джерела для таких і подібних якостей висловлено в монолозі мистця Заливахи, сина засланих батьків, що виріс поза українською землею, а тепер повертається до неї — наче новітній гебрей до Єрусалиму:

Тепер до тебе, спадщино,
вертаюсь,
Прарідний краю,
предківська снаго,
Дідівська земле,
український світе!
До вас приходжу, наче
блудний син;
Мов на причастя, рвійно
повертаюсь.

Прийміть мене в обійми
вогняні!
Нехай із цього
прарідного лона
Візьму наснаги на трудне
життя.
Братове й сестри,
дорогі краяни,
Прийміть мене в обійми
вогняні.

(Продовження буде)

Є. Ш.

„УПА В СВІТЛІ НІМЕЦЬКИХ ДОКУМЕНТІВ"

I.

Саме тепер вийшли друком два нові томи „Літопису УПА", 6 і 7-ме, під назвою „УПА в світлі німецьких документів". Ці томи мають понад 500 сторінок друку й містять 132 документи. Збірку приготовив історик Тарас Гунчак, проф. Ратґерського університету. Документи походять з Федерального Архіву в Кобленці, Військового Архіву в Фрайбурзі, обидва в Західній Німеччині, й Американського Державного Архіву в Вашінгтоні з колекції захоплених німецьких документів. До збірки включено декілька німецьких документів з Архіву ЗП УГВР. Збірники мають вступні статті та доволі обширні резюме українською і англійською мовами, так, що вони корисні також для україномовного й англомовного читача.

Тематично документи дуже різноманітні, бо вони виготовлені багатьма урядами й військовими штабами. Мабуть, таки найбільше документів походить від військової розвідки „Fremde Heere Ost" або „Abvehr/Ausland", що мала свої відділи при штабах східнього фронту, від команд корпусів до команд фронтів. Багато документів підготовили різні поліційні інституції німецьких „Sicherheitzpolizei" й „Sicherheitsdienst". Решту становлять документи цивільної адміністрації, різні матеріяли УПА в перекладі на німецьку мову, або різні совєтські документи. У загальному тематично збірники дуже багато й свідчать про доволі всесторонню діяльність УПА й українського визвольного руху.

Перша книга збірника містить документи в роках від 1942 до червня 1944, тобто за час, коли це німці були в Україні. В другій книзі вміщені пізніші документи — в роках від липня 1944 до капітуляції Німеччини в травні 1945. Це були два різні періоди в настанові німців до українського народу й особливо до УПА. В першому періоді німці трактували Україну як завойовану територію й намагалися знищити всякий український дух спротиву. Лише у військових колах від 1944 року помічалася тенденція якось порозумітися з УПА в ім'я спільної боротьби з большевиками. Коли фронт опинився на території дій УПА, різні німецькі штаби виготовили навіть інструкції, в якій площині договорюватися з УПА, тільки у військовій — без жадних політичних зобов'язань. У другому періоді, коли німці залишили Україну, особливо військова розвідка Абвера була дуже зацікавлена боротьбою УПА. Тоді різні станиці Абверу пильно збирали інформації про дії УПА, студіювали політичний характер українського резистансу й робили намагання нав'язати контакти. Барометром цієї настанови було вживання терміну „банди" на окреслення відділів УПА. Цей термін уведено в 1942 році, коли появилися перші партизанські відділи, а в час відступу з України його заборонено вживати, щоб не дразнити повстанців.

Джерельна вартість документів — різна. Німці відомі зі солідности й назагал виготовлені звіти та аналізи опрацьовані всесторонньо й ґрунтовно. В них також багато інформацій про різні події й факти. Проте аналіза документів виказує, що німецькій розвідці не вдалося інфільтрувати рядів УПА. Наприклад, німецькі дані про організацію й старшин УПА — дуже скупі й неточні. В них теж повторюються різні чутки й леґенди. Щоправда й такі інформації мають вартість, бо вони характеризують тодішню ситуацію. Отже — не всі подані інформації можна вважати за перевірені факти.

Перших десять поліційних звітів, документи — 3-14, говорять про посилення українського національного резистансу в 1942 році. Це звіти головної централі поліції безпеки й служби безпеки (СД) в Берліні, в яких мова про зріст невдоволення населення та зріст радикалізму й про протинімецьку настанову українських політичних угрупувань. Останній зі звітів, з 1943 року, вже обговорює збройну боротьбу УПА на Волині й перехід на бік УПА збройних відділів при німецькій адміністрації, які було зформовано з українців. Вони також містять інформації про німецьку окупаційну політику та про дії німецької поліції — арешти, розстріли тощо.

Найбільше місця ці звіти присвячують діяльності ОУН СД, яку характеризують як найчисленнішу та гостру протинімецьку політичну силу. Часто вони подають дані про діяльність ОУН-м. У двох звітах є інформації про „Поліську Січ" та її керівника Тараса Боровця („Бульбу". Одноразово згадані місцеві підпільні групи — київська Революційна Українська Націоналістична Організація (РУНО, керівник Олександер Погорілий), крем'янецька — Фронт Української Революції (ФУР) і львівська — „Борці за Незалежність України. Новістю є інформація про РУНО, яка мала мати біля 1000 членів і була розгромлена німецькою поліцією.

Шість документів присвячено діяльності отамана Тараса Боровця, а крім цього є більше згадок про нього в інших документах з весни 1943 року. Найґрунтовніші з них — це зміст шефа СД в Берліні „Виникнення й розбудова української банди Боровця" і два звіти Абверу про цілість повстанського руху, документи чч. 19 і 24. Документи 15 і 16 — це листування Т. Боровця з шефом СД Волині й Поділля д-ром Пюцом (Putz). Останні два документи — чч. 20 і 21, — це звіти Абверу „Схід" про переговори й арешт Т. Боровця 19-го листопада 1943 року. Спочатку німці розглядали отамана Т. Боровця як командира всього українського повстанського руху, політичним організатором якого вони вважали ОУН СД. Згодом німці писали про нього, як самостійного повстанського отамана, який є в конфлікті з німецькою поліцією та адміністрацією, але склонний співпрацювати з Вермахтом.

Основна кількість документів першої книги стосується інформацій про боротьбу УПА. Їх можна розбити на дві групи: місцеві звіти й ширші нариси. Звичайно, місцеві звіти були конкретні, бо називали людей й різні події на менших територіях. Наприклад, сарненська оперативна група СД звітує про дії УПА в Сарненському й Костопільському повітах (док. 17) і називає двох місцевих керівників УПА, Андрія Велеса й Бориса Бабенка. Найбільше таких звітів виготовили розвідчі відділи німецьких корпусів вермахту в 1944 році, коли фронт зупинився на території дії УПА. Ширші нариси про УПА виготовляли звичайно вищі установи для інформації старшин і урядовців. Вони звичайно опираються на фактах, але було в них також багато неточностей. Прикладом такого нарису може послужити звіт Абверу при головному штабі армії з 23-го грудня 1943 року, документ ч. 29. Подана в ньому організаційна структура УПА на Волині має багато неточностей та помилок. Кілька прикладів. Німці знали, що УПА на Волині поділена на воєнні округи (групи), які називають дивізіями. Правильно вони назвили тільки двох командирів ВО — „Енея", прізвища якого не знали, і Івана Литвинчука („Дубового"). Ген. Л. Ступницького німці „зробили" командиром Ковельської ВО. З головного штабу німці знали лиш полковника Трейка і „Савура", вважаючи, що ним був Климишин і що він був шефом штабу. Подібно з іншими справами. Згодом німці знали, що головне командування УПА перебрав ген. Роман Шухевич, а Миколу Лебедя до кінця уважали політичним керівником українського збройного резистансу, вже тоді, коли М. Лебедь відповідав за зовнішні зв'язки. Також німці мали точні дані про створення УГВР, але до кінця нічого не знали про персональний склад УГВР. Аж дивно, що в німецької розвідки такі малі відомості. Проте в цих звітах є теж досі невідомі дані. Наприклад, звіт Абвери „Схід" з 13-го липня 1943 року говорить про дії загону УПА в районі Фастова на Київщині й називає його командирів Андрія Кравця, Аркадія Устимова, Володимира Поліщука й Петра Біловуса (документ ч. 13). Цікавим також є лист райхскомісара України Еріха Коха до міністра Альфреда Розенберга з 25-го червня 1943 року, документ 22. Кох признається, що його адміністрація не має контролі над північною Україною й характеризує загальну ситуацію. У листі є також дані про німецькі втрати в людях у Луцькій окрузі за один тиждень у червні 1943 року.

У загальному німці були добре зорієнтовані в політичній програмі УПА й українського резистансу. Підпільну літературу кольпортовано доволі масово і її примірники попадали в німецькі руки. Важливіші програмові й інформаційні матеріяли німці перекладали й з відповідними коментарями розсилали до військових штабів й адміністративних установ. Згодом різні звітоздавці широко коментували ці документи в аналізах програми й політики УПА.

(Продовження буде)

Пам'яті Григорія Китастого

Вістка передше про захворіння, а потім про смерть Григорія Трохимовича Китастого облетіла блискавкою весь північний континент Америки. Була вона потрясаючою і глибоко болючою, бо перестало битися серце понадсорокорічного дирегента Капелі Бандуристів ім. Тараса Шевченка, її організатора, її духового надхненника, великого композитора і геніяльного бандуриста.

Відійшла з цього світу людина, яка на протязі півстолітнього часу стала символом мистецтва бандури, яка ідею цього мистецтва рознесла і поширила на трьох континентах світу, яка закріпила місце бандурі на цих континентах на вічні часи, яка поставила бандуру не лише в ряді народних інструментів світу, але і в ряді клясичних, удосконаливши її до такої міри, що тепер на ній можна виконувати і складної форми композиції

Комітет Культурно-Освітніх Справ Товариства „Просвіта" Форт Вілліям, жіночий хор Просвіти і мішаний хор „Карпати" вирішили відзначити пам'ять Григорія Китастого окремим вечором з відповідною програмою. Повідомлення в двох мовах заздалегідь сповіщали, що такий вечір відбудеться в неділю, 17-го червня ц.р., в авдиторії Просвіти в Тендер Бей, Онт.

У програму вечора ввійшли: вступне слово і присвята пам'яті Григорія Китастого; доповідь українською й англійскою мовами, виступи хорів Просвіти, „Карпати", і сольо на бандурі, виступ ансамблю юних бандуристів „Веснянка"; вибірка з колекції творів Г. Китастого, записана на магнітофонній стрічці.

На задній стіні сцени висів великий гуцульський килим. На ньому на темному тлі великий портрет Григорія Китастого, а біля нього бандура, заквітчана червоними маками на тлі вишиваного рушника, нижче квіти. Все освітлено знизу двоколіровими прожекторами. Портрет технічно випрацював мистець фотографії Мирослав Козоріз. Підготовкою цього зайнялись Беті і Брій Карпюки, Петро Михайлишин, Лука Соболта та Василь Полюга.

Ще при закритій куртині понеслись звуки „Маршу поляглих". Пісня продовжувалась, куртина повільно відхилилась, а на затемненій сцені, в освітленні прожекторів, появилася постать Григорія Китастого. Сцена поволі освітлювалась, а тоді Ілько Яремчук, голова Т-ва „Просвіта", відкрив вечір присятою пам'яті Г. Китастого, в чому присутні співділяли вставанням і мовчанкою.

Доповідь про Григорія Китастого прочитана двома мовами. Промовляли по черзі відступами Григорій Мигаль українською, а Орися Яремчук англійською мовами. У доповіді виділені були такі розділи: введення, життєвий шлях Г. Китастого; його участь у Державній Капалі Бандуристів до 1941 року, нова Капеля ім. Тараса Шевченка, організована ним же в 1941 році, Капеля в Німеччині під час і після війни, Капеля в Америці, характеристика творчости і вислови про Г. Китастого.

Згадані та схарактеризовані доповідачами твори Китастого як вокальні, так й інструментальні, були ілюстровані живою музикою, виконанням хору, чи бандур, а деякі — з записів на стрічці.

Жіночий хор Просвіти під управою Г. Мигаля у фортепіяновому супроводі Олі Савчук виконав „Як давно" і „Нагадай, бандуро, співами" в обробці на жіночий хор Г. Мигаля. Сольові партії в тих піснях виконала з повним зрозумінням змісту пісні та музичної мови композитора відома солістка хору Тоня Петранюк.

Ліса Клименко, молоденька, талановита і вельми технічно заавансована бандуристка, виконала дві композиції Китастого: „Львівські фрагменти" і „Гомін степів". А невеличкий, але зіграний ансамбль юних бандуристів (Наталя Козорів, Леся Козира, Ярослав Карпюк), під проводом Ліси виконав дві в'язанки пісень в обробці Г. Китастого: „Сирітка", група лірницьких мелодій, і „Вишиваю, вишиваю".

Потім Мирослав Козоріз на своїй професійній апаратурі продемонстрував ці пісні-композиції Китастого, що їх доповідачі характеризувавли, а саме: „Марш Україна", „Карпатські Січовики", „Вставай, народе", „Марш Тютюнника", „Грай, кобзарю" та „Поему про Конотопську битву".

Звичайно, в короткій доповіді не можна було охопити всієї багатогранної творчости Г. Китастого. Такого завдання не могли собі доповідачі поставити, хоч би ще й з тієї причини, що покищо немає, як і не скоро появиться, повної бібліографії творчости Китастого.

В кінці доповіді наведено деякі вислови про Китастого, як і вислови його самого про музику взагалі, а про бандуру зокрема, що ними хоч приблизно схарактеризували Г. Китастого, як людину, музика, бандуриста та дириґента.

Як Капеля Бандуристів ім. Тараса Шевченка, духова дитина Китастого, прощала його в Бавнд Бруку стрілецькою піснею „Журавлі", так і тут обидва хори, що творять хор „Карпати", прощали цією піснею Григорія Трохимовича Китастого, визначну в мистецтві звуку людину цього століття, велику людину, яку Господнє провидіння посилає раз на довгі десятки або й сотні років.

Крім прощальної пісні „Журавлі", в програмі були лише композиції Г. Кистастого.

Голова Комітету Культурно-Освітніх Справ Просвіти, Лев Івасиків у кінцевому слові підкреслив важливість таких заходів, коли відзначується пам'ять великої, сучасної ще людини. Подякувавши виконавцям та присутнім, він запросив усіх на каву з солодким, яке приготовило Жіноче Товариство при „Просвіті", під керівництвом голови Олі Михайлишин.

Грошевий прихід з цього вечора буде пересланий до управи Капелі Бандуристів ім. Тараса Шевченка в Дітройті на видання музичної творчости Григорія Трохимовича Китастого.

Григорій Мигаль

Безсмертний „Запорожець за Дунаєм" на Союзівці

В історії українського національного відродження окреме почесне місце займає український театр, що переборював усі ще царські заборони і доносив українське слово й пісню до широких мас населиння України. Вистачить згадати тільки дві найбільше улюблені оперети — „Наталку Полтавку" Івана Котляревського, вперше поставлену 165 років тому у 1819 році, і „Запорожець за Дунаєм" Семена Гулака-Артимовського написану 125 років тому. Вони помітні тим, що збуджували ніжність, любов до всього українського, започаткували український патріотизм у багатьох, що ще щиро й відверто заявляли. Під впливом цих оперет й інших театральних вистав багато наших людей уперше почало роздумувати над своїм походженням: „хто ми, ким, за що закуті, і чиї ми діти"? Багатьом відкривалися очі, і вони ставали українцями, розбуджені українським словом і українською піснею зі сцени, довгі літа приспані в російських школах, де виростали цілі українські покоління в пошані до російської мови й культури на східньо-українських землях.

Український театр відіграв величезну освідомну ролю не тільки на рідних землях, але й на еміґрації, де на початках у кожному українському осередку була церква, школа, хор і театральний гурток. На жаль, наша театральна справа занепала і єдиний український професійний театр є тільки в Ню Йорку. Цей Український Оперний Ансамбль під керівництвом маестра Лева Рейнаровича, виступив з великим успіхом у великій виповненій залі „Веселки" на Союзівці в неділю, 22-го липня ц.р.

В головній ролі козака Івана Карася заблестів неструджений маесто Л. Рейнарович, що вже коло 50 років виступає на українських сценах у Львові, Німеччині й Америці. Він грав і співав так природно, немов би народився Карасем. У цій ролі виступали наші театральні корифеї, — Марко Кропивницький, Микола Садовський, Опанас Саксаганський, Іван Рубчак („Рубцьо") й інші, бо вона дає багато можливостей до сценічних успіхів. Козак Карась приставляє не тільки український гумор і замилування до чарки, але й добросердечність і хоробрість. Найкращий шевченкознавець сл.п. проф. П. Зайцев відкрив, що першим Карасем був сам Тарас Шевченко, що імпровізував ролю Карася після того, як отаман Я. Кухаренко розказав про правдиву подію з Іваном Карасем, що якийсь час проживав у Слабодзеї за Дунаєм у Добруджі. Ці Шевченкові імпровізації записали, додали дещо, і пізніше С. Гулак-Артемовський видав цю оперету під своїм іменем, бо Шевченко був на засланні.

Професійна соліста Марія Кульчицька-Андріюк виконала добре ролю енерґійної козачки — Одарки, що „тримає всі чотири вуглі хати", бо її чоловік шукав за „пригодоньками". Вона заімпонувала сценічно й голосово. Її прибрана доня Оксана, Марія Ясінська-Мурована, своїм сильним і високим головом та грою виявила цілим серцем свою любов до козака Андрія й тугу за Україною. Від першої своєї арії „Місяцю князю" аж до кінцевої, „Там за тихим, за Дунаєм" вона полонила серця численної публіки. Леонід Бедерів у ролі молодого козака Андрія, яку він виконав свою ролю із справді козацьким завзяттям, чудово проспівав дует з Оксаною з великою експресією. Осип Головацький відіграв ролю Султана справді „по-султанський". Його баритоновий з гарною теплим забарбленням голос — це вислід його довгої музичної культури, починаючи від шкільних років, коли він співав і грав на різних інструментах. Пізніше в ролі Імана, султанського урядовця, його голос звучав маєстатично, коли він проголошував султанський „фірмам" про дарування волі Андрієві й Оксані та дозвіл запорожцям повернутися у рідний край. Михайло Яблонський був неперевершений в його комічній ролі евнуха Селіґа Аги, розсмішуючи публіку.

Камерна оркестра під проводом Ярослава Ліщинського зі Скенектаді, що складався з американських професіоналістів і учнів музичної школи, причинилася до мистецького успіху оперети. Збірний хор Ансамблю з Ню Йорку гарно виконав низку пісень, започатковуючи й закінчуючи оперету. Танцювальна група „Сизокрилі" під керівництвом маестра-хореографа Роми Прийма-Богачевської протанцювала бравурно гопака.

Чудові були декорації М. Яблонського, М. Голодика й Ані Рейнарович-Борисенко та костюми Марії Ренарович. Вкінці треба ствердити, що і голова Ансамблю маестро Л. Рейнарович, і мистецький керівник М. Яблонський, і музичний керівник Я. Ліщинський вклали багато праці, щоб підготовити оперету в новому складі виконавців. Із-за різних місць замешкання солістів, хористів і музикантів годі було відбути більше проб, як це буває, коли всі проживають в одному місті.

Численно зібрана добірна публіка стоячою овацією дякувала за цей душевний пир; відспівано многоліття для маестра Л. Рейнаровича й цілого Ансамблю. Майже всі учасники побували вже більше разів на цій улюбленій опереті, та напевно, підуть ще не раз, якщо буде нагода. Автор цих рядків вперше побачив „Запорожця" в Тернополі в 1917 році, потім у Теребовлі, у Львові багато разів, у Німеччині, Австралії, Канаді й Америці, і кожний раз переживав цілим серцем.

Оперету „Запорожець за Дунаєм" варто побачити всім українцям, зокрема — молоді, в усіх наших осередках, бо для цього є добра можливість і слід її використати.

І. Дурбак

Сцена з „Запорожця за Дунаєм".

Курс гри на бандурі в університеті Сіднею

Останніми роками можна помітит зріст у зацікавленні грою на бандурі по всіх країнах вільного світу, де поселилась українська еміґрація. Майже у кожному українському осередку існують школи гри на бандурі або ансамблі. Літні табори та інтенсивні чотириденні курси, де можна свої знання удосконалити, сьогодні вже є популярні між молоддю. Тож і не дивно, що наявним є великий поступ в інструментальній техніці. Це можна побачити по грамофонних платівках, а головно у нотній літературі, вже самі молоді таланти почали аранжувати і виконувати твори більш серйозні як, наприклад, сонати сюіти та концерти в супроводі оркестри.

На жаль, хоч в Україні існують два вищі навчальні заклади, де викладають гру на бандурі - Київська та Львівська консерваторії - для нас вони недоступні, а на Заході подібних нагод, які б давали вищу освіту в галузі виконання та викладання гри на бандурі, немає.

З початком наступного академічного року Сіднейський університер в Австралії дозволятиме студії на ступінь бакалавра музики, спеціялізючись в грі на бандурі. Точніше це буде означати, що студент поруч з теоретичним знанням могтиме здати іспит по вузькій спеціяльності — гра на бандурі. Навчальна програма базована на програмі Київської консерваторії з додатковими заняттями харківським стилем, який тепер не існує на Україні. Слід додати, що в Австралії дуже дешево вчитись і жити. Університетська освіта безкоштовна. Тут завжди багато студентів з ЗСА і Канади.

Вступити на курс можна лише після переслухання та письмових іспитів. Студент повинен мати агрегат понад 320, мати теоретичну освіту на рівні 6-ої кляси теорії у Сіднейській консерваторії, а рівень технічний на бандурі має дорівнювати 4-5 клясам ДМШ. В програмі на переслухованні в лютому ц.р. має бути три твори різного характеру і жанру: з епохи барокко; з епохи клясицизму або романтизму та твір сучасного композитора. Заяви слід висилати до університету у вересні.

У рамках курсу студент мусить взяти одну чужоземну мову. Дозволяється взяти українську мову, яку викликається в університеті на катедрі українознавства. Вже записалось чотири студенти. Якщо буде досить зголошень, то в короткому часі будемо мати висококваліфікованих виконавців і викладачів. Вони дістануть диплом вищий ніж у консерваторії.

За докладнішими інформаціями слід звертатись до: Mr. V. Mishalow, Dept. of Music University of Sydney, Sydney 2006 N.S.W. Australia.

Примхи...

(*Продовження зі стор. 2*)

рабність рухів, — це риси деяких старших віком людей викликані фізичними забуреннями, зокрема упосліджением кровообігом. Ваша терпеливість і тактовність може зменшити, а той усунути ці, не так уже важливі, симптоми. Ніколи не поспішайте закінчити речення особи літнього віку, коли воно висказане поволі. Це тільки спрямує увагу на її недостатність. Коли йдете з нею, ніколи не випереджуйте її, а втримуйте „темпо" її рухів, йдучи з нею „в ногу". Не поправляйте її, коли вона представляє деякі маловажливі факти, не зовсім згідні з дійсністю. Суперечка з нею може погіршити ситуацію.

Вище описані легкі духові проблеми старшої людини, приятелі, чи знайомі особи, можуть їх подолати, маючи певний досвід, такт і зрозуміння. Одначе часом існують далеко поважніші, глибші духові ненормальності.

Патологічні духові відхилення

Такі відхилення не раз не легко розпізнати, одначе, коли це вдасться, треба негайно шукати фахової допомоги, інакше вони можуть передчасно зруйнувати духовість старшої особи. До них враховується безперервна злість, галюцинації, вороже наставлення до всіх і до всього, включно з членами найближчої родини, глибокий страх і тривога з приводу маловажних речей.

Допомогти у такій ситуації може тільки лікар, зокрема невролог і психіятр, який може порозумітись з такою духово хворою людиною у її рідній мові. Спосіб практикуючих лікарів-психіятрів у вашій околиці може вам дати Головна Управа Українського Лікарського Товариства Північної Америки, яка має адресу членів 21-го Відділу в Америці, Канаді, Австралії, Південній Америці та Европі.

Адреса Головної Управи УЛТПА така: Ukrainian Medical Association of North America, 2320 W. Chicago Avenue, Chicago, Illinois 60622.

Музично-літературний журнал „Бандура"

Українські періодичні видання у вільному світі збагатилися новим журналом „Бандура", який виходить вже третій рік. За той час появилось сім чисел журналу. Через брак фондів і зросту цін на видання журнал не появився у 1983 році. Завдяки великій посвяті адміністратора ШКМ в Ню Йорку вдалося зібрати потрібні фонди і відновити видання першого і єдиного в світі кобзарського журналу.

На появу такого ориґінального журналу чекали вже довго не тільки бандуристи, але й старше покоління і багато адептів кобзарського мистецтва, розсіяних по всіх закутках української еміґрації. Журнал дістав позитивний відгук у Канаді, Німеччини, Австралії, Англії та, очевидно, в ЗСА.

Найбільше признання прийшло від світової слави віртуоза бандури сл.п. В. Ємця, який не тільки був ним всеціло захоплений, але навіть допомагав фінансово зі своєї скромної пенсії. „Ваше перше число журналу „Бандура" - особливо зворушило мене ... Бож це вперше в історії кобзарства започаткувалось ще ніде небачене того роду видання".

Журнал „Бандура" є кобзарським органом зв'язку між усіма бандуристами, де б вони не були. Має він два головні завдання: перше — спопуляризувати бандуру, друге — бути органом зв'язку між бандуритами, а також усіма любителями нашого історичного інструменту.

Журнал „Бандура" йде до кожної кобзарської кліти ни, де б вона не існувала. Все, що відноситься до бандури, читач там знайде. Різні методи навчання, кобзарські поради, відомості про найславніших віртуозів, майстрів бандури, музичні твори молодих талантів, стародавні козацькі традиції, кобзарський репертуар, музичні і літературні статті.

Журнал робить на читача миле враження своїм зовнішним виглядаом, мистецьким оформленням відомого графіка Бориса Пачовського.

Перший журнал був присвячений сл.п. віртуозові Василеві Ємцеві. Вже з першого числа є практична порада, як на скору руку можно самому зробити бандуру, подана відомим бандуристом-майстром Петром Гончаренком. Частина маестрові Василеві Качуракові, мистецькому керівникові капелі ім. Т. Шевченка в Буенос Айресі. З тим числом ми почали друкувати школу гри на бандурі для тих, які віддалені від українських центрів. Третє і четверте - одному з найбільш видатних бандуристів, віртуозові сл.п. д-рові Зеновію Штокалко. Там знайдете його ориґінальні статті, його музичні твори. В п'ятому, крім матеріялів про Гната Хоткевича, подано матеріял з усіма найменшими деталями про виріб концертових бандур, найбільшим майстром яких є сьогодні Олександр Гоначаренко. В шостому матеріяли про О. Сластіона; Григорій Бажул „Про культуру і мистецтво" та закінчення курсу виробу концертових бандур.

Останнє подвійне число 7-8 починається статтею „Моїм друзям - Кобзарям", написано сл.п. Григорієм Китастим ще весною цього року. Далі слідує вірш „Полтавський орел" І. і Л. Завадівських, присвячений Г. Китастому. Відтак — обширний матеріял двома мовами про визначного бандурист і адміністратора Капелі ім. Т. Шевченка в Дітройті маестра Петра Гончаренка. Після того надзвичайно цінна стаття молодого бандуриста віртуоза Віктора Мішалова з Австралії „Гриргій Ткаченко - знавець зінківської науки", а також того самого автора „Бандура на Україні сьогодні". Інтерв'ю з визначним бандуристом Романом Левицьким пригадує нам ту колосальну працю, яку він зробив з бандурою на сході Америки, а в Ню Йорку зокрема.

Статтю про відомого бандуриста тенора Володимира Луцева, амбасадора української культури в Европі, підає короткий, але багатий перелік його виступів по найбільш репрезентативних заля Европи.

В новому відділі журналу читач запізнається з керівниками і адміністраторами ансамблів, а також з молодими талантами — Микола Дейчаківськйй та його найновіший твір „Бандурна розмова" на сім сторінок; д-р І. Маглай — визначний бандурист, активний в ТУБ. Вдалося зібрати обширний матеріял про бандурний рух в Польщі, провідником якого є абсольвентка київської консерваторії Анна Хранюк. З життя бандуристів в Польщі є три статті — „Варшава" „Перемишль", „Білий Бір". На закінчення є репортаж про Болтонських бандуристів з Англії і про Капелю в Арґентині.

Наступне число буде присвячене нашому незабутньому і всіма бандуристами улюбленому Григорієві Трохимовичеві Китастому. В тому числі будуть також перші статті одного з учнів Гната Хоткевича відомого маестра бандури Григорія Бажула.

Буде також поміщений матеріял про талановитого бандуриста-дивізійника Володимира Юркевича, а також про відомого бандуриста з Мюнхену Богдана Шарка.

Ми звертаємось з проханням до всіх бандуристів і любителів мистецтва стати його передплатниками. Боїмося, щоб з нашим журналом не сталось те, що зазнав музичний журнал „Вісті", який в наслідок фінансових труднощів перестав появлятися.

Редакція журналу „Бандура"

Ділимось сумною вісткою, яка наспіла до нас з України, що на 84-му році свого трудолюбивого життя, дня 4-го липня 1984 р. упокоївся у Бозі, в селі Боршевичі (кл. п. Перемишль), Старий Самбір наш МУЖ, БАТЬКО, ДІДУСЬ І ПРАДІДУСЬ

бл. п.

ВАСИЛЬ ГАНКЕВИЧ

ПАРАСТАСИ відправились в днях 5-го і 6-го липня 1984 року, а ПОХОРОНИ відбулися 7-го липня 1984 року при участи всієї Родини і Односельчан.

Горем прибиті в Україні:
дружина — ЕВА з дому МАЦАЛК
син — МИХАЙЛО з дружиною і дітьми
син — ЛЕВКО з дружиною і дітьми
дочка — МАРІЙКА з чоловіком і дітьми
дочка — АННА з чоловіком і дітьми
та внуки і правнуки в Україні
син — ВАСИЛЬ та ДОРІЯ з внуками МАРУСЕЮ та ТАРАСИКОМ в Америці

У глибокому смутку повідомляємо Рідних, Приятелів і Знайомих, що в середу 27-го червня 1984 р. в Арґентині, по короткій і важкій недузі відійшов у Вічність

наш Найдорожчий ТАТО І ДІДО

бл. п. інж.

СИДІР РАЙТАРІВСЬКИЙ

учасник Визвольних Змагань, старшина УСС.

Горем прибиті:
син — АЛЕКСАНДЕР з дружиною ХРИСТИНОЮ з ЧУБАТИХ
внуки: ЛІДА, МАРУСЯ й АЛЕКСАНДЕР
і дальша Родина в Канаді, Америці і в Україні.

Замість квітів на могилу, прошу складати датки на Український Освітньо-Культурний Центр у Філядельфії, Па.

СПОРТОВІ ВІСТІ

Редагує Омелян Твардовський.

ПРО РОЛЮ СПОРТУ І МИСТЕЦТВА У ЖИТТІ ЛЮДИНИ

Діялог між популярними в сучасній Україні артистом співаком легкої музики Назарієм Яремчуком, який уже 15 років виступає в складі буковинського вокально-інструментального ансамблю „Смерічка", та відомим футболістом Андрієм Балем з Львова, який тепер виступає в складі київської дружини „Динамо", записав і подав в київській „Спортивній Газеті" ч. 66, 1984 року, Б. Білейчук. Діялог цей цікавий тим, як оцінюють ролю спорту і мистецтва у житті людини два молоді українські професіоналісти в Україні.

Запитує Андрій Баль, відповідає Назарій Яремчук.

— Назарію, судячи з твоєї високопрофесійної форми, мабуть, добре дружиш зі спортом?

— Звичайно. (Назарій грав копаний м'яч в дружині „Карпати" в селі Кути на Прикарпатті). Без систематичних занять фізичною культурою, напевно, уже здав би позиції.

— Отже, сила волі й витримка... Кажуть, що характер формується у людини в дитинстві, а потім, з плином часу, може змінюватися.

— Життя, міркую, базується на переборенні себе і ситуацій. Щоб перемогти в цьому двоборстві, потрібен неабиякий характер. А гартується він у постійній праці. Тому працелюбів хвилює питання: „Як удосконалити себе?", тобто, віднайти нові грані творчого обличчя.

— Аншляги на твоїх концертах свідчать, що тобі це вдається...

— Бути на гребені нелегко: запинишся на мить — і вже в учорашньому дні. Головне, тверезо дивиться на досягнутий успіх, не переоцінювати його.

— Тобі не важко залишатися самим собою протягом такого тривалого періоду?

— А хіба бувають легкі перемоги? Гадаю, основне в життєвому маратоні, — не бути фальшивим. Бо нечесна і несправедлива людина не здатна співати чисто, щиро й красиво.

— Проти чого борешся на сцені?

— Проти халтури, нещирости й нечесности. Іноді стає соромно за виконавця, який після виступу міняє маску: робить протилежне тому, до чого щойно закликав піснею.

— Орієнтуєшся на якусь певну авдиторію?

— Ні. Оскільки намагаюся в процесі роботи кожний твір пропустити крізь серце, перетворити на форму самовираження, то хочу, щоб вони пройняли струни душі людей різного віку. Такого максимуму зі сторони болільників чекаєте і ви, спортовці... Поважаю справжніх любителів футболю, які розуміються на грі, можуть підтримати дружину в скрутну хвилину, а не таких, що після виграшу готові носити на руках, а трапиться невдача-вишукують все неґативне. Надто категоричні у міркуваннях. Надарма футболісти придумали прислів'я: „Найкращі змагуни та тренери сидять на трибунах".

Андрій Баль.

Назарій Яремчук.

Запитує Назарій: — Андрію, минулі сезони для тебе були кращі, ніж нинішній: в атаці дієш активно, створюєш чимало ґолевих моментів, але не використовуєш їх. Чи не так?

— Стара слава нову любить. Можливо, причетне до цього невезіння, а швидше — не вистачає майстерности при завершальному ударі. Гадаю, кращі ігри ще попереду.

— За що оцінюєш футбол?

— Оригінальним, здається, не буду: за голі. І не так уже важливо, забив сам чи товариш по дружині.

— Раз згадав про товаришів, цікаво, хто твої друзі в „Динамо"?

— Наш капітан Володя Безсонів, Анатолій Дем'яненко, Володимир Лозинський. Разом проводимо вільний час. Відвідуємо й концерти. Любов до пісні в нас одна на усіх.

— Така ж повага до спорту в нашому ансамблі. Під час виїздів практикуємо міні-футбол. Правда, є ризико: увечері концерт, а в спорті від контузій ніхто не забезпечений. На щастя, все поки що обходиться без неприємностей. Атмосфера дружня.

Запитує знову Андрій Баль: — Назарію, які риси характеру найбільше оцінюєш в спортовця?

— Відданість улюбленій справі, рідному клюбові, за який виступаєш, працелюбність, силу волі, сумлінність та цілеспрямованість.

— А що в твоїй біографії, Назарію, було закономірним і випадковим?

— Випадково в дитинстві заспівав, а те, що в нашій сім'ї весь час співали, дало мені основу. Випадково, але від бажання співати потрапив до „Смерічки", та закономірно, ще не полишив спів, почав вдосконалюватися. Закономірно весь час шукав свою пісню, але знаходив випадково. В 1969 році по закінченні школи вступав до Чернівецького університету — недобрав оцінок (не знаю, що це, закономірність ви випадковість). Через рік невдача спіткала і в Львівському музичному училищі. Та наступного — студент географічного факультету Чернівецького університету, який успішно закінчив. Знаю, що закономірно була моя участь у „Смерічці", з якою не розставався ніколи. Пісенне захоплення йшло поруч, аж поки не стало головним.

— Назарію, ким хочеш бачити своїх синів?

— Час покаже. Назарко — молодший і Дмитрик іще не думають про майбутній фах. Правда, як і всі хлопчаки, люблять ганяти м'яч. Хай грають, може, як будеш тренером, візьмеш до дружини. А покищо бажаю київським динамівцям сягнути найвищої сходинки. Участь у концерті з нагоди вручення медалей ґарантую. Навіть несподіванку підготував — сам написав пісню-присвяту.

— Постараємося виправдати довір'я..."